

I. DISPOSICIÓN XERAIS

MINISTERIO DE EDUCACIÓN, CULTURA E DEPORTE

5717 *Real decreto 224/2016, do 27 de maio, polo que se desenvolve o réxime xurídico das obras orfas.*

A Estratexia Europa 2020, do 3 de marzo de 2010, estableceu, en liña co obxectivo de crear un mercado único da propiedade intelectual e como unha das súas iniciativas máis relevantes, o desenvolvemento dunha Axenda dixital para Europa. Este documento tiña como unha das súas medidas claves o establecemento dun marco xurídico que facilitase a dixitalización e divulgación daquelas obras e outras prestacións protexidas por dereitos de autor ou dereitos afíns, e cuxos titulares de dereitos non fosen identificados ou, se o foron, non estean localizados. Estas obras denomínanse obras orfas.

Conscientes da importancia desta cuestión, as institucións e os Estados membros da Unión Europea desenvolveron nestes anos un importante labor coa finalidade de impulsar a dixitalización das obras orfas e, con isto, a súa conservación.

Como consecuencia dos traballos desenvolvidos pola propia Comisión Europea, o Consello da Unión Europea e outros actores, entre eles o Grupo de Expertos de Alto Nivel sobre Bibliotecas Dixitais, aprobouse a Directiva 2012/28/UE do Parlamento Europeo e do Consello, do 25 de outubro de 2012, sobre certos usos autorizados das obras orfas, que aborda o problema específico da determinación xurídica da condición de obra orfa e as súas consecuencias en termos dos seus posibles usos autorizados.

A transposición da directiva instrumentouse en España a través da Lei 21/2014, do 4 de novembro, pola que se modifica o texto refundido da Lei de propiedade intelectual, aprobado polo Real decreto lexislativo 1/1996, do 12 de abril, e da Lei 1/2000, do 7 de xaneiro, de axuízamento civil. A través desta modificación engadiuse, dentro da regulación dos límites aos dereitos de propiedade intelectual, o artigo 37 bis ao texto refundido da Lei de propiedade intelectual. Este artigo establece un marco lexislativo que garanta a seguridade xurídica na utilización de obras orfas por parte das institucións culturais e dos organismos públicos de radiodifusión.

Os aspectos principais da Directiva 2012/28/UE, é dicir, a propia definición de obra orfa, o seu obxecto e ámbito de aplicación, o recoñecemento mutuo da condición de obra orfa, así como a posibilidade da fin da dita condición, foron xa establecidos no texto refundido da Lei de propiedade intelectual. Non obstante, certos aspectos como a busca dilixente ou os usos autorizados das obras orfas precisan dun desenvolvemento regulamentario.

O presente real decreto ten por obxecto o desenvolvemento da regulación para determinar a orfandade dunha obra, o establecemento do procedemento de busca dilixente previo á dita consideración e a fixación das condicións para poñer fin á condición de obra orfa e, se é o caso, aboarlle a oportuna compensación equitativa ao titular lexítimo dos dereitos sobre a obra.

Este desenvolvemento debe ser compatible con todas aquelas medidas que favorezan os procesos de dixitalización a grande escala de coleccións de bibliotecas, centros de ensino, arquivos, museos, organismos de conservación do patrimonio cinematográfico ou sonoro e organismos públicos de radiodifusión, respectando sempre os dereitos de propiedade intelectual e, na medida do posible, promovendo a colaboración público-privada.

Na elaboración desta norma tivo lugar un trámite de información pública durante o cal as organizacións e asociacións representantes dos intereses das entidades beneficiarias e as entidades de xestión de dereitos de propiedade intelectual puideron realizar as achegas, os comentarios e as propostas que consideraron oportunas. Igualmente, foron consultadas as comunidades autónomas.

Na súa virtude, por proposta do ministro de Educación, Cultura e Deporte, coa aprobación previa do ministro de Facenda e Administracións Públicas, de acordo co Consello de Estado e logo de deliberación do Consello de Ministros na súa reunión do día 27 de maio de 2016,

DISPOÑO:

CAPÍTULO I

Disposicións xerais

Artigo 1. *Obxecto.*

1. Este real decreto ten por obxecto o desenvolvemento do artigo 37 bis do texto refundido da Lei de propiedade intelectual, aprobado polo Real decreto legislativo 1/1996, do 12 de abril. Para tal fin, regúlanse os procedementos de declaración de obra orfa que permita a súa dixitalización e posta á disposición en liña, de busca dilixente para a determinación da condición de obra orfa, de determinación da fin da dita condición e da compensación equitativa correspondente para os titulares de dereitos de propiedade intelectual. Regúlanse tamén os usos autorizados das ditas obras que supoñan límites ao dereito de reprodución e á posta á disposición do público, na forma establecida no artigo 20.2.i) do texto refundido da Lei de propiedade intelectual.

2. A obra orfa non poderá ser utilizada en supostos diferentes aos establecidos polo artigo 37 bis do texto refundido da Lei de propiedade intelectual, aprobado polo Real decreto legislativo 1/1996, do 12 de abril, salvo que os ditos usos estean amparados por algún dos límites establecidos no capítulo II do título III do libro I da dita lei.

Artigo 2. *Definicións.*

Para os efectos do presente real decreto, e de acordo co establecido no artigo 37 bis do texto refundido da Lei de propiedade intelectual, enténdese por:

1. Obra orfa: obra cuxos titulares de dereitos de propiedade intelectual non están identificados ou, de estalo, non están localizados malia se ter efectuado unha busca previa dilixente deles. O ámbito de aplicación do presente real decreto circunscríbese a:

a) Obras cinematográficas ou audiovisuais, fonogramas e obras publicadas en forma de libros, xornais, revistas ou outro material impreso que figuren nas coleccións de centros educativos, museos, bibliotecas e hemerotecas accesibles ao público, así como de arquivos, fonotecas e filmotecas.

b) Obras cinematográficas ou audiovisuais e fonogramas producidos por organismos públicos de radiodifusión ata o 31 de decembro de 2002 incluído, e que figuren nos seus arquivos.

Así mesmo, consideraranse obras orfas para os efectos deste real decreto as obras e prestacións protexidas que estean inseridas ou incorporadas nas obras citadas neste punto ou que formen parte integral destas, salvo que os titulares dos seus dereitos estean identificados ou localizados, caso en que será necesaria a súa autorización para a súa reprodución e posta á disposición do público.

A obra en cuestión adquirirá a condición de obra orfa no momento en que a entidade beneficiaria correspondente conclúa a busca dilixente nos termos establecidos neste real decreto sen que o seu titular ou os seus titulares fose/n identificado/s ou, de estalo, fose imposible a súa localización.

2. Entidades beneficiarias: os centros educativos, museos, bibliotecas, hemerotecas, arquivos, fonotecas e filmotecas accesibles ao público, xa sexan de natureza pública ou privada, así como os organismos públicos de radiodifusión. Para efectos deste real

decreto, os seus actos débense levar a cabo sen ánimo de lucro e co fin de alcanzar obxectivos relacionados coa súa misión de interese público.

3. Autoridade nacional competente: a Subdirección Xeral de Propiedade Intelectual do Ministerio de Educación, Cultura e Deporte.

Artigo 3. *Usos autorizados das obras orfas.*

1. As obras orfas poderanse utilizar sempre que fosen publicadas por primeira vez ou, na falta de publicación, fosen radiodifundidas por primeira vez nun Estado membro da Unión Europea.

2. As entidades beneficiarias poderán reproducir obras orfas, para efectos de dixitalización, posta á disposición do público, indexación, catalogación, conservación ou restauración, así como poñelas á disposición do público na forma establecida no artigo 20.2.i) do texto refundido da Lei de propiedade intelectual, sempre que tales actos se leven a cabo sen ánimo de lucro, para os fins e coas condicións que se establecen no número 4 do artigo 37 bis do dito texto refundido.

3. Sen prexuízo do disposto no punto anterior, poderanse obter ingresos no transcurso dos ditos usos, para os efectos exclusivos de cubrir os custos derivados das actividades conducentes á dixitalización e posta á disposición do público das obras orfas por parte das entidades beneficiarias, sempre que estes custos non sexan cubertos na súa totalidade por outra institución, en virtude do contrato a que se refire o seguinte número 4.

Así mesmo, a reprodución ou obtención de copias de obras orfas poderá suxeitarse ao pagamento da contraprestación que en cada caso se determine.

4. O desenvolvemento dos mencionados usos autorizados será compatible coa liberdade contractual das entidades beneficiarias no exercicio da súa función de interese público, en particular se se trata de acordos de asociación público-privada, sen que en ningún caso derive destes acordos a concesión, ao socio comercial, do dereito a utilizar ou controlar o uso da obra orfa.

CAPÍTULO II

A busca dilixente dos titulares de dereitos

Artigo 4. *O procedemento de busca dilixente.*

1. O procedemento de busca dilixente terá por obxecto a identificación e localización do titular ou titulares dos dereitos de autor sobre a obra orfa. Este procedemento, de obrigado cumprimento previo ao uso da obra, débense levar a cabo de boa fe as entidades beneficiarias conforme o disposto no presente artigo.

2. O procedemento de busca dilixente efectuarase no territorio do Estado membro da Unión Europea de primeira publicación ou, na falta de publicación, de primeira radiodifusión, excepto no caso de obras cinematográficas ou audiovisuais cuxo produtor teña a súa sede ou residencia habitual nun Estado membro, caso en que a busca dilixente deberá levarse a cabo no Estado membro da súa sede ou residencia habitual. No caso de que as ditas obras cinematográficas ou audiovisuais fosen coproducidas por produtores establecidos en distintos Estados membros, a busca dilixente debe efectuarse en cada un deses Estados membros.

No caso de se tratar de obras inseridas ou incorporadas, a busca dilixente efectuarase no territorio do Estado membro en que se efectúe a busca das obras en que aquelas están inseridas ou incorporadas.

3. Con carácter previo á realización da busca dilixente consultarase, en todo caso, a base de datos de obras orfas creada e administrada pola Oficina de Propiedade Intelectual da Unión Europea, antes Oficina de Harmonización do Mercado Interior da Unión Europea, de conformidade co Regulamento (UE) n.º 386/2012 do Parlamento Europeo e do Consello, do 19 de abril de 2012.

4. No caso de que a consulta da base de datos mencionada no punto anterior non permita localizar nela a obra en cuestión, a busca dilixente realizarase consultando en todos os casos, como mínimo, as fontes de información que se indican no anexo do presente real decreto, sen prexuízo da obriga de consultar fontes adicionais dispoñibles noutros países onde haxa probas que suxiran a existencia de información pertinente sobre os titulares de dereitos.

5. No caso de que as entidades beneficiarias non contén cos medios persoais ou materiais para levar a cabo a busca dilixente, permitiráselles a outras entidades efectuaren a dita busca, e estas últimas poderán exixir, de ser o caso, unha retribución polo dito servizo de busca dilixente. En todo caso, a entidade beneficiaria que encomendase o procedemento de busca dilixente será responsable del.

6. O procedemento de busca dilixente concluirá no momento en que a entidade beneficiaria correspondente rexistre a última das respostas ás consultas formuladas ás fontes previstas no anexo deste real decreto. No caso de non obter resposta dalgunha das fontes, entenderase efectuada transcorridos tres meses desde que se realizou a dita consulta.

7. As entidades beneficiarias, unha vez realizada a correspondente busca dilixente, deberán remitir á autoridade nacional a seguinte información:

- a) Denominación da obra.
- b) Datas da busca e denominación das fontes de información consultadas.
- c) A información prevista para estes casos no texto refundido da Lei de propiedade intelectual, e que abrangue:

1.º Os resultados das buscas dilixentes que efectuasen e que levasen á conclusión de que unha obra ou un fonograma se debe considerar obra orfa.

2.º O uso que a entidade beneficiaria fai das obras orfas de conformidade co sinalado no texto refundido da Lei de propiedade intelectual.

3.º Calquera cambio na condición de obra orfa das obras e dos fonogramas que utilicen.

4.º A información de contacto pertinente da entidade beneficiaria en cuestión.

8. Así mesmo, as entidades beneficiarias deberán rexistrar a información referida no punto anterior na base de datos de obras orfas, creada e xestionada pola Oficina de Propiedade Intelectual da Unión Europea, antes Oficina de Harmonización do Mercado Interior da Unión Europea.

9. A autoridade nacional remitirá sen demora a información recibida das entidades beneficiarias, prevista no anterior número 7, á Oficina de Propiedade Intelectual da Unión Europea, antes Oficina de Harmonización do Mercado Interior da Unión Europea. Será suficiente, para os efectos de considerar realizada esta remisión, a validación por parte da autoridade nacional do rexistro efectuado polas entidades beneficiarias na base de datos de obras orfas da dita oficina da Unión Europea.

10. A entidade beneficiaria que efectuase a correspondente busca dilixente será, en todo caso, responsable dela.

Artigo 5. *Rexistros da busca dilixente.*

As entidades beneficiarias deberán manter e conservar un rexistro das súas buscas dilixentes. O deber de almacenamento da información sobre a dita busca estenderase, como mínimo, ás datas de busca e denominación das fontes consultadas e aos certificados expedidos polos titulares das fontes de información consultadas que acrediten as consultas realizadas.

CAPÍTULO III

Fin da condición de obra orfa

Artigo 6. *Fin da condición de obra orfa.*

1. Os titulares de dereitos de propiedade intelectual dunha obra que teña a consideración de obra orfa poderán solicitar en todo momento ante a autoridade nacional ou ante a entidade beneficiaria a fin desa condición, no que se refire aos seus dereitos, presentando proba suficiente de que teñen a dita titularidade. En caso de que a solicitude se dirixise ante a autoridade nacional, esta deberá comunicarlle inmediatamente á entidade beneficiaria a fin da condición de obra orfa.

2. A entidade beneficiaria deberá absterse, en todo caso, desde o momento de notificación da solicitude dos titulares de dereitos ou da comunicación da autoridade nacional, de calquera acto de explotación da obra.

3. A entidade beneficiaria procederá inmediatamente a comunicar na base de datos de obras orfas, creada e xestionada pola Oficina de Propiedade Intelectual da Unión Europea, antes Oficina de Harmonización do Mercado Interior da Unión Europea, un cambio de estatuto da obra, coa finalidade de previr calquera uso da obra desde ese momento. A autoridade nacional procederá a validar este cambio na referida base de datos.

4. A determinación da titularidade dos dereitos de propiedade intelectual sobre a obra levarase a cabo, de ser o caso, conforme o establecido no texto refundido da Lei de propiedade intelectual.

Artigo 7. *Compensación equitativa aos titulares de dereitos.*

1. Cando se dean as circunstancias expresadas no artigo anterior, os titulares de dereitos sobre as obras poderán solicitar á entidade beneficiaria correspondente unha compensación equitativa polo uso que esta realizase da obra orfa desde o momento en que adquire a condición de orfa ata a presentación da solicitude da fin da condición de obra orfa.

2. Para a fixación da dita compensación terase en conta:

- a) O uso efectivamente realizado da obra orfa.
- b) A natureza non comercial da utilización realizada polas entidades beneficiarias co fin de alcanzar os obxectivos relacionados coa súa misión de interese público, como o fomento do estudo ou a difusión da cultura.
- c) Así como o posible prexuízo causado aos titulares de dereitos.

3. A contía concreta da compensación equitativa determinarase mediante acordo entre o titular de dereitos e a entidade beneficiaria. En caso de non alcanzarse este acordo, e acreditado este aspecto, a autoridade nacional competente, por solicitude de parte, elevará consulta á Sección Primeira da Comisión de Propiedade Intelectual e determinará, sobre o informe emitido por esta, a contía da dita compensación equitativa.

Disposición derradeira primeira. *Título competencial.*

Este real decreto dítase ao abeiro do disposto no artigo 149.1.9.^a da Constitución, que lle atribúe ao Estado a competencia exclusiva en lexislación sobre propiedade intelectual e industrial.

Disposición derradeira segunda. *Incorporación de dereito da Unión Europea.*

Mediante este real decreto incorpóranse ao dereito español os aspectos da Directiva 2012/28/UE do Parlamento Europeo e do Consello, do 25 de outubro de 2012, sobre certos usos autorizados das obras orfas que non foran traspostos pola Lei 21/2014, do 4 de novembro, pola que se modifica o texto refundido da Lei de propiedade intelectual,

aprobado polo Real decreto lexislativo 1/1996, do 12 de abril, e pola Lei 1/2000, do 7 de xaneiro, de axuizamento civil, e relativos á determinación da orfandade dunha obra, ao establecemento do procedemento de busca previa dilixente á dita consideración, aos usos autorizados das obras orfas, a fixación das condicións para poñer fin á condición de obra orfa e, de ser o caso, ao aboamento da oportuna compensación equitativa ao titular lexítimo dos dereitos sobre a obra.

Disposición derradeira terceira. *Facultade de desenvolvemento.*

O titular do Ministerio de Educación, Cultura e Deporte ditará as ordes ministeriais de desenvolvemento precisas para o cumprimento e a aplicación do presente real decreto. Así mesmo, poderá realizar as modificacións necesarias no anexo deste.

Disposición derradeira cuarta. *Non incremento do gasto público.*

As medidas establecidas neste real decreto serán atendidas coas dotacións orzamentarias ordinarias e non poderán supoñer incremento de dotacións, de retribucións ou doutros gastos de persoal.

Disposición derradeira quinta. *Entrada en vigor.*

O presente real decreto entrará en vigor o día seguinte ao da súa publicación no «Boletín Oficial del Estado».

Dado en Madrid o 27 de maio de 2016.

FELIPE R.

O ministro de Educación, Cultura e Deporte
ÍÑIGO MÉNDEZ DE VIGO Y MONTOJO

ANEXO

Fontes que se deben consultar no procedemento de busca diligente

As fontes a que se refire o artigo 4.4 deste real decreto inclúen as seguintes:

1. No caso de libros publicados:
 - a) O depósito legal, os catálogos de bibliotecas e os ficheiros de autoridades mantidos por bibliotecas e outras institucións;
 - b) As asociacións de autores e editores do respectivo país;
 - c) As bases de datos e os rexistros existentes, WATCH (denominación de «Writers, Artists and their Copyright Holders», base de datos en materia de dereitos de autor para escritores, artistas e figuras prominentes noutros campos creativos), ISBN (número internacional normalizado do libro ou «International Standard Book Number» segundo a súa denominación orixinal en inglés) e as bases de datos de libros impresos;
 - d) As bases de datos das pertinentes entidades de xestión colectiva, en particular as entidades que xestionan os dereitos de reprodución e de comunicación pública;
 - e) As fontes que integren múltiples bases de datos e rexistros, incluídos FAVI/VI AF (Ficheiro de autoridades virtual internacional ou «Virtual International Authority File» segundo a súa denominación en inglés) e ARROW (proxecto de rexistros accesibles e información de dereitos sobre obras orfas ou «Accessible Registries of Rights Information and Orphan Works» segundo a súa denominación en inglés);
 - f) O Rexistro Xeral da Propiedade Intelectual.

2. No caso de xornais, revistas, revistas especializadas e publicacións periódicas:
 - a) O ISSN (número internacional normalizado de publicacións seriadas ou «International Standard Serial Number» segundo a súa denominación en inglés) para publicacións periódicas;
 - b) Os índices e catálogos dos fondos e as coleccións de bibliotecas;
 - c) O depósito legal;
 - d) As asociacións de editores e as asociacións de autores e xornalistas do respectivo país;
 - e) As bases de datos das pertinentes entidades de xestión colectiva, incluídas as entidades que xestionan os dereitos de reprodución e de comunicación pública;
 - f) O Rexistro Xeral da Propiedade Intelectual.

3. No caso das obras plásticas, tales como obras de pintura e escultura, fotografía, ilustración, deseño, arquitectura, bosquejos de arquitectura e outras obras similares contidas en libros, revistas especializadas, xornais e revistas ou outras obras:
 - a) As fontes mencionadas nos números 1 e 2.
 - b) As bases de datos das pertinentes entidades de xestión colectiva, en particular as relacionadas con obras de artes plásticas, incluídas as entidades que xestionan os dereitos de reprodución e de comunicación pública.
 - c) As bases de datos de axencias fotográficas, cando proceda.
 - d) O Rexistro Xeral da Propiedade Intelectual.

4. No caso das obras audiovisuais e dos fonogramas:
 - a) O depósito legal.
 - b) As asociacións de produtores do respectivo país.
 - c) As bases de datos dos organismos de conservación do patrimonio cinematográfico ou sonoro e das bibliotecas nacionais.
 - d) As bases de datos de normas e códigos tales como o ISAN (número internacional normalizado para obras audiovisuais ou «International Standard Audiovisual Number» segundo a súa denominación en inglés) para o material audiovisual, o ISWC (código internacional normalizado para obras musicais ou «International Standard Musical Work

Code» segundo a súa denominación en inglés) para as obras musicais e o ISRC (código internacional normalizado para gravacións ou «International Standard Recording Code» segundo a súa denominación en inglés) para os fonogramas.

e) As bases de datos das pertinentes entidades de xestión colectiva, en particular as relacionadas con autores, artistas intérpretes e executantes, produtores de fonogramas e produtores de obras audiovisuais.

f) Os títulos de crédito e demais información que figure na embalaxe da obra.

g) As bases de datos doutras asociacións pertinentes que representen unha categoría específica de titulares de dereitos.

h) O Rexistro Xeral da Propiedade Intelectual.